

A JOGÁSZKÉPZÉSBEN VÁRHATÓ VÁLTOZÁSOK

1989. március 30-án Karunkon járt Kulcsár Kálmán igazságügyi miniszter, aki néhány gondolatban felvázolta jogászképzésünk jövőjét, és szólt a szükséges változásokról.

A gondokról kétlaki módon beszélek - mondotta Kulcsár Kálmán - mint tanár és mint miniszter. Az utóbbi öt évtized a jogászságnak nem volt a legvirágzóbb időszaka. A jogászképzés inkább hanyatló periódust élt át, mint stagnálót. A jogállamiság felé haladva azonban nagy lehetőségek előtt állunk. A jogász foglalkozás társadalmi helye és tartalma megváltozik; módosul a jogászság szerepe.

Az idősebb jogász generáció nyugalmabavonulásával az utánpótlás nem elegendő, hogy az igényeket kielégítse. Az igazságszolgáltatás már ma is létszámhiánnyal küzd. Nehéz megtalálni az új szakembereket, jóllehet mi gondoskodunk saját utánpótlásról. 30-40 %-os fogalmazói létszámemelés még mindig szükséges. Ugyanakkor nehéz lesz bírókat találni, hisz más területek egyre inkább elszívják a szakképzett jogászokat. Mire kialakul az új bírósági szervezet (közigazgatási bíróság, cégbíróság, két fokú fellebbezés stb.) a jelenlegihez képest is nagyobb létszámú utánpótlás biztosítása szükséges.

A továbbiakban arról szólt a miniszter, hogy hazánknak újból integrálódnia kell az európai kultúrkörbe; gazdaságunknak, kultúránknak, sőt jogi kultúránknak is fel kell zárkóznia a '92-re egységessé váló Nyugat-Európához. A jogi integrálódásról szólva példaként Angliát említette a miniszter, ahol problémát jelent a kontinentális fejlődéstől való eltérés. Ha az angol

jogrendszernek probléma az egységesedés - mondotta -, a mi esetünkben még inkább az. És ezt perspektívikusan is mindig szem előtt kell tartanunk. Hisz az EGK-n kívüli európai tőkés országok is legfontosabb feladatulknak tartják a jogi egységesedési törekvést.

Szemléletváltozás szükséges ezért a jogi oktatásban is. Ne feledjük: az innen kikerülő hallgatók új környezetbe kerülnek, mint az előző jogászi generáció! Ha most "apró pénzre" váltom az előbbi mondatomat, akkor hangsúlyosan a jogtörténetre gondolok, benne az egész európai jogrendszer bemutatásával, benne a magyarral is. Hiszen a XII. századtól kezdődően Magyarország az európai kultúra részeként élt; kisebb-nagyobb megszakításokkal, mégis benne.

Minden tételes tárgyat összehasonlító szemlélettel kell oktatni, amely más országok jogát hozza közel hozzánk. Nem engedhető meg, hogy egy magyar jogász ne ismerje az európai összefüggéseket. Meg kell haladni az "extra Hungariam non est vita" szemléletet, amely történelmileg mindig is jellemezte a magyar kultúrát. Kíváncsi vagyok, hogy minél jelentősebb kapcsolatok szülessenek külföldi és magyar egyetemek között, hogy diákjaink több szemesztert is eltölthessenek ott. Ez esetben alapvető a nyelvtudás - mondotta a miniszter -, s én látom, mennyire rosszul vannak jogászaink idegen nyelvből "eleresztve". Előfordul, hogy lehetőségeket kell visszautasítani emiatt.

A következőkben Kulcsár Kálmán szólt a jogi karokon folyó társadalomtudományi képzésről. Mint említette, ennek egyik alapja az volt, hogy olyan professzorok oktatták a társadalomtudományi tanokat, akiktől ezt meg lehetett tanulni. A jogi fakultásokról nemcsak jogászok, hanem társadalomkutatók is kikerültek, kezdve Jászitól Lukácsig - mondotta. A marxi ideológiai oktatás elburjánzása

azonban megkövült szemlélethez, erőlködéshez, a hatékonyság hiányához vezetett. Ennek köszönhető, hogy a jogi karok szabadulni akarnak a társadalomtudományi képzéstől, ami veszélyes. A miniszter óvott attól, hogy csupán pillanatnyi hangulati elemek miatt a társadalomtudományi képzés háttérbe szoruljon.

Az egyetemi oktatókról szólva a következőket mondotta: Nem tartható tovább az a tendencia, ami eddig, hogy gyakorlati tapasztalatok nélkül folyjon az oktatás a jogi karokon. Régen a tanári hivatás betetőzője volt egy előzőleg sikeres életútnak. Talán később az is elérhetővé válik, hogy az ilyen típusú egyetemi karrier váljon általánossá. Az Igazságügyi Minisztérium partner ebben. Segít, hogy minél több fiatal oktató vegyen részt a gyakorlatban; s hogy a gyakorlatban dolgozók integrálódjanak az egyetemi életben. Jól látható a választóvonal, amely a tudomány területén és a gyakorlatban dolgozók között húzódik. Minisztériumunkat megpróbáljuk a tudomány felé tolni. Szerencsés lenne, ha a szellemi potenciál jobban hasznosulna a gyakorlatban.

Végezetül igazságügyi miniszterünk az alkotmány koncepciójáról szólva elmondotta, hogy sokat várnak az egyetemektől. A koncepció készítői nyitottak; s örülne, ha alapos vita után karunk is véleményét adná a készülő alkotmányhoz. Hosszú távon, előre tekintve gondolkodva, s nem a pillanatnyi igények szerint.

Lejegyezte: MAGYAR ATTILA